

GYMNASIEREFORMEN FÅR INTE FÖRRÅDAS

DET har kärvat till sig när det gäller gymnasieskolan, vars reform inleds om ett par månader. Det handlar om den största skolreformen i modern tid och ändå kvarstår en rad frågor och problem helt olösta. Detta är en förvånande situation för många, ett oroande och nervpressande läge för andra — nämligen för de lärare i facklärarförbundets led som berörs av reformen.

Reformen har föregåtts av ett ambitiöst utredningsarbete inom YB (Yrkesutbildningsberedningen) som i mångt och mycket sökt skapa förutsättningar till en skolform som skulle verka demokratiserande i olika riktningar. En av de primära utgångspunkterna var bl a att genom okonventionella grepp få fram en ny, realistisk syn på värdet av praktisk kontra teoretisk utbildning. Den syn som här anlagts har tidigare varit — och är väl ännu — stelnad i föråldrade värderingar från 1800-talet. YB försökte tackla detta, en uppgift av närmast övermänsklig natur. Men efter hand som man skrev det ena betänkandet efter det andra växte det fram något som många började tro på. Förslagen blev också föremål för sedvanlig visionär behandling bland samhällets toppar, som talade sig varma för förslagen och lovade att medverka till dess genomförande.

De farhågor som facklärarförbundet på tidigt stadium uttalade över att tjänsteunderlaget syntes vika på en del håll avråddes på högsta ort. Dels nämndes vid dessa tillfällen att ämbetsverket (dvs SÖ) förklarar för utbildningsdepartementet att något personalproblem att tala om inte skulle uppstå. Vidare deklarerades att staten hade sitt ansvar för den lärarpersonal, som lojalt år efter år verkat i skolan till samhällets bästa. Denna personal skulle inte behandlas illa.

I DAG är situationen annorlunda. Den är bekymmersam och högst oroande. YB-intentionerna har inte genomförts till fullo. Genom valhant handläggning ifråga om gymnasieskolans dimensionering har här skapats ett läge, som stora lärargrupper inom förbundet är direkt berörda av. Många gemensamt samverkande omständigheter bidrar till denna olustiga utveckling, som strider mot ursprungligen uttalade målsättningar. Ta undervisningsskyldigheten till exempel. De nya läroplanerna har som bekant ett

markant minskat utrymme för den undervisning, som lärare i yrkesämnen i dag ger vid yrkesskolorna. Redan där sker alltså en minskning av det disponibla utrymmet för yrkeslärare att verka i den nya gymnasieskolan. Men helt i linje med YBs intentioner, helt i linje med senare års jämlikhetstänkande, har man trots att myndigheterna skulle sänka undervisningsskyldigheten till en nivå, anpassad till den nya skolformen. Enbart en blick på schemat visar att denna åtgärd borde vara den första att vidta. Istället föreslår Statens avtalsverk, att undervisningstiden oförändrat skall vara 36 veckotimmar. Detta skulle, för att ta en berörd grupp bland många, för yrkeslärarnas del innebära att mellan 40 och 50 % av dem inte kunde uppnå tillräckligt antal timmar (36) även om de schemamässigt gör full tid (27–30 vtr). Man skulle alltså, sedan man undervisat klassen maximalt enligt den nya läroplanen, få se sig om efter fyllnadstimmar för att få full lön. Orimligheten blir ännu mer påtaglig när man påpekar att ett sådant förfarande skulle innebära att den ena läraren petade ut den andra från skolan bara därför att han måste få full lön och inte 2/3 lön.

EN ANNAN följd av planeringen — eller rättare bristen på planering — är situationen vad gäller undervisningen på konsumtionslinjen, den linje som huvudsakligen skulle ersätta de nuvarande, mycket efterfrågade och populära hemtekniska kurserna i yrkesskolan. Linjerna har bland elever och föräldrar uppfattats som helt värdelösa, ledande till ingenting, i varje fall inte till ett yrke. Därför har man valt vårdnaden, som på disponibla elevplatser ofta får 2 — 3 gånger så många sökande.

Situationen hade i viss mån kunnat räddas om inte utbildningsdepartementet "frost ned" en linje kallad vård- och konsumtionslinje, där man alltså hade ett alternativ som borde ha varit högst eftertraktat — och som skulle ha gett hushållslärarna på yrkesskolan möjligheter att fortsätta sitt yrke. SÖ utfärdade förslag till anvisningar för denna linje, men sedan har det i ett helt år varit totalt stopp i utbildningsdepartementet. "Anvisningarna kommer senare" har det hetat officiellt. Anledningen till denna uppseendeväckande, hyllande behandling av en utbildningslinje är

att en avnämare — kalla det gärna arbetsköpare i låglöneområdet enligt uppgift utövat påtryckning i utbildningsdepartementet och hos regeringen i avsikt att hålla tillbaka den kombinerade linjen. Avnämaren ville köra fram vårdlinjen för att tillgodose sitt behov av personal (som sagt lågavlönad). Avnämaren har lyckats. Avnämaren är landstingsförbundet.

Oavsett om avnämaren tjänar "det allmänna" eller ej så är förfarandet helt förkastligt. Det borde vara under all värdighet att gå med på sådana manövrer.

Lägg till detta att man haft en yrkesvägledning som inte varit kompetent sitt ansvarsfulla värv eller också inte haft möjlighet att påverka föräldrarnas inställning till sina barns val. De högavlönade manschetterkena har förts i förgrunden som det enda vettiga att satsa på. Det faktum att många praktiska yrken erbjuder utomordentliga möjligheter till vidare avancemang, goda löner redan på tidigt stadium etc har inte förts fram tillräckligt, inte beaktats som det

SORGLIG är den attityd som departementet enligt vissa tecken intar. 36 veckotimmar kan accepteras ur jämlikhetssynpunkt enligt statsskr Sandgren. Uppsägningarna — till följd av att tjänsteunderlaget viker enligt nya läroplanen och enligt det sneda elevvalet — är endast "formella förändringar" enligt departementssekreterare Ulf Larsson. Och SÖ gör inget för att forcera fram länskolnämndernas rapporter, som skall inlämnas till SÖ senast 6 maj. Ingvar Carlsson har sagt att han har rapporterna 6 maj — vi kan upplysa honom att sammanställningen får han inte förrän i slutet av maj.

Däremot skall han få ta del av den stickprovsundersökning som facklärarförbundet i all hast gjort och i vilken skollärdarna i yrkesskolorna varit vänliga nog att medverka på ytterligt kort tid. I denna rapport kan utläsas att "formella förändringar" i form av uppsägningar kan räknas in hundratals och åter

DET ÄR hårt sagt, men tydligt att vi i fortsättningen får ta statsrådets uttalanden med en nypa salt. Vi får tydligen heller inte ha någon barnatro i talet om jämlikhet.

Är gymnasieskolan på väg att förrådas?